



# Verborgenen verhalen van Limburgse reliekschrijnen



Studie naar de ondertekening (infraroodreflectografie) van het Sint-Trudoschrijn in Sint-Truiden

**T**ot enkele jaren geleden gingen we wekelijks naar de kerk om de mis bij te wonen en relieken te vereren. De dierbare herinneringen aan heiligen – vaak beenderen of voorwerpen die de heilige in de handen heeft gehad – werden bewaard in bijzondere reliekschrijnen of -kisten. Door de Beeldenstorm in 1566 zijn veel van deze schrijnen in de Lage Landen verloren gegaan. Toch zijn er in België nog enkele te vinden.

Omdat de Beeldenstorm weinig tot niet door Limburg is geraasd, zijn de meeste beschilderde houten reliekschrijnen bewaard gebleven in Zuid-Limburg. Maar liefst 7 van de 14 reliekschrijnen zijn nog altijd opgeborgen in Haspengouwse kerken. Om die verborgen parels onder de aandacht te brengen, startte Jeroen Reyniers van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) het 'PaReS – Painted Relic Shrines in Situ' project. Vier jaar lang werkt hij samen met onderzoekers van het KIK, de Universiteit van Antwerpen en de Université Libre de Bruxelles (ULB) om de verhalen achter deze objecten te ontrafelen.

## Bijzonder Belgisch erfgoed

Voor Jeroen Reyniers begon het allemaal in 2012 toen hij zijn masterproef over de reliekkist van Sint-Odilia uit Borgloon schreef. "Toen ik dat onderzoek deed, viel

me op dat in Haspengouw nog zoveel te bestuderen valt. En zeker die oude reliekschrijnen. Daar was haast nog nooit iets over onderzocht of iets over geschreven. Daar wilde ik iets aan doen." Toen er bij de federale overheid in 2022 een oproep kwam om bijzonder Belgisch erfgoed te onderzoeken, twijfelde Jeroen niet. Dankzij een toelage ging een team experts sinds mei 2023 aan de slag om elk schrijn tot op de millimeter te analyseren met behulp van allerlei onderzoeksmethoden. Denk aan: röntgen om de opbouw van de kisten te begrijpen, infraroodreflectografie om de ondertekening van de schilderijen in beeld te brengen, jaarringenanalyse om te weten wanneer de bomen zijn gekapt om er planken van te maken en macro-XRF om de pigmenten van de schilderijen te identificeren. De collega's van de ULB zorgen ervoor dat de reliekschrijnen ook digitaal in 3D worden ontsloten.

## Sint-Trudo en Sint-Eucherius

Twee van de zeven Haspengouwse reliekschrijnen die momenteel onderzocht worden, bevinden zich in de Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopnemingkerk van Sint-Truiden. Volgens de kronieken zijn er sinds de 9<sup>de</sup> eeuw schrijnen van Sint-Trudo en Sint-Eucherius aanwezig in de benedictijnerabdij. Trudo (+ 693) was grondlegger van de abdij en de stad. Eucherius trok zich tijdens zijn leven terug in de abdij en werd er in 743 naast Trudo begraven.

Sindsdien bestaat er heel wat mysterie rond beide heiligen en hun reliekschrijnen. Deze geheimen willen Jeroen en zijn team de komende tijd graag blootleggen. De schrijnen die voorwerp van het onderzoek vormen zijn zestiende-eeuwse, met florale motieven beschilderde kisten, ongeveer even groot. Het rode Trudoschrijn is op de zijpanelen prachtig beschilderd met afbeeldingen van de heilige. Het groene schrijn van Eucherius is te identificeren aan de inscriptie SCS EUCH op het dakpaneel.

## Waar staan we nu?

Jeroen en zijn collega's zijn al maandenlang op pad om de verschillende reliekschrijnen te scannen. Ook in Sint-Truiden. De infraroodreflectografie en macro-XRF kwamen al aan bod. Wanneer de laatste stap van de dendrochronologie voltooid is, begint aan het einde van dit jaar het échte werk: alle puzzelstukjes worden dan samengevoegd en de verhalen achter de reliekschrijnen worden ontrafeld. Elk detail en elke kleine aanwijzing is van belang, want de archieven geven weinig prijs over hoe de objecten zijn gemaakt, welke kunstenaar eraan werkte en hoe deze cultusobjecten eeuwenlang in parochies werden gebruikt. Dankzij dit onderzoek komen deze verborgen verhalen weer onder de aandacht. Iets om naar uit te kijken!



## Tentoon WC

### Locaties Neergestorte Vliegtuigen & Homing Station USAAF Airbase Brustem

De tentoonstelling geeft toelichting over crashes van vliegtuigen in Sint-Truiden en omgeving en over de invloed ervan op de plaatselijke bevolking. Het gaat zowel om neergestorte vliegtuigen van ons land, vliegtuigen van de geallieerden als om vliegtuigen van de Duitse bezetter. Met maquettes, teksten, luchtfoto's en archieffoto's verduidelijken Heemkunde Brustem, het Historisch Centrum Luchtmachtbasis Sint-Truiden en de Trudo Modelbouwvereniging de impact van de crashes op het dagelijks leven in onze streek.

## Wat we mogen verwachten

Volgend jaar zullen de eerste resultaten al zichtbaar zijn. Naast het onderzoek is het ook belangrijk dat iedereen na het project van deze objecten kan blijven genieten. Een themanummer van Openbaar Kunstbezit Vlaanderen (OKV) zal aandacht besteden aan de reliekschrijnen en dankzij het project 'Vlaamse meesters op hun plek' van Toerisme Vlaanderen en OKV worden de Limburgse reliekschrijnen beter bewegwijzerd en toegankelijker gemaakt. De 3D-opnames en filmpjes over de reliekschrijnen kan je dan ook online bekijken. Verder worden de onderzoeksresultaten gepubliceerd en gaat Jeroen op lezingentournee. Tot slot is het de bedoeling ook studenten kunstwetenschappen warm te maken voor het onderwerp en het via de universiteiten te verspreiden. Aan het einde van het project, in april 2026, worden alle verzamelde gegevens, van hoge resolutiefoto's en technische rapporten tot archiefstudies en 3D-scans, beschikbaar gesteld in de databank van het KIK.

## Een warme oproep

Ken jij nog een houten beschilderd reliekschrijn dat ontbreekt in het PaReS-project? Laat het Jeroen (jeroen.reyniers@kikirpa.be) zeker weten. Wie weet neemt hij je mee om samen het reliekschrijn verder wetenschappelijk te onderzoeken.

Meer over het project op [pares.kikirpa.be](https://pares.kikirpa.be)